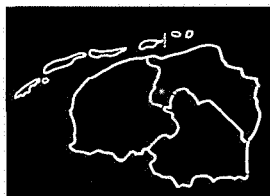

In vogelvlucht

De Doezumermieden of de Petten

Gerrit van Brakel, foto Paul Paris

Ie kunt het toch wel lang geleden noemen. Zo'n 19 jaar geleden ontmoette ik, toen nog toeval, Jan Abrahamse, niet in relatie tot het wad maar tot wat anders. Het ging toentertijd over de 'rivieren' van Noord-Nederland: zodoende kwam er ook een artikel in Noorderbreedte over het riviertje de Lauwers. Een stroompje dat na enige omzwervingen uiteindelijk uitmondt in het Reitdiep. Maar ook dit riviertje heeft ergens een begin, een bron en daar was het met die ontmoeting om te doen. Waar lag de oorsprong van de Lauwers en vooral ook waar bevond zich het eerste stuk? Ten noorden van de Peebos wordt het allemaal wat duidelijker, daar 'manifesteert' de Lauwers zich al enigszins. Daar ook vormt de Lauwers de grensrivier tussen Friesland en Groningen. Op de foto is goed waar te nemen dat het riviertje de Lauwers haast letterlijk twee werelden scheidt. Zeg maar in een 'bewerkt' en een 'onbewerkt' deel.

Terwijl de uitgangspunten voor beide provincies gelijk waren, is er toch zichtbaar anders mee omgesprongen. Die gelijke uitgangspunten bestond samen met grotere delen van het Zuidelijk Westerkwartier en het aangrenzende Friese deel uit slecht ontwaterde venige delen, al dan niet dooraderd met petgaten, afgewisseld met rietvelden en moerasbosjes. Later heeft men het graven van petgaten systematischer aangepakt en ontstond zo een geordend petgatensysteem.

Daarna is men begonnen met het opnieuw in cultuur brengen van deze petgatencomplexen. Dit gebeurde vooral vanuit de hogere delen. Meestal was dit een zandrug of -ruggetje, in het Westerkwartier 'gasten' genoemd. Het in cultuur brengen van petgaten, zodat deze petgaten omgebouwd worden tot grasland, wordt in het Westerkwartier, vreemd genoeg, 'het aanmaken van petten' genoemd. Vanzelfsprekend bewaart men de slechtste, lees natste, delen voor het laatst om aan te maken. Daarnaast kunnen grenskwesties hier aan toe hebben bijgedragen.

Friesland is doorgegaan met het in cultuur brengen van petgaten zoveel en zover als mogelijk was. Tot aan het grensriviertje de Lauwers is dit gebeurd. Enkele restanten van het petgatensysteem zijn nog zichtbaar direct aan de noordkant van de Lauwers. Er liggen hier en daar nog wat hogere ongelijke perceeltjes. Deze hogere kleifige kopjes bevonden zich tussen de petgaten en de Lauwers in. Vanuit Groningen vond men het halverwege Peebos en de Lauwers welletjes en hield men op met het aanmaken van petgaten. Hier en daar is men later wel doorgegaan zodat ook in Groningen geen aaneengesloten petgatensysteem aanwezig is ten zuiden van de Lauwers. Op de foto is dit doorwerken vanuit Friesland duidelijk te zien. Ten noorden van de Lauwers is het een totaal in cultuur gebracht weidegebied met grote aaneengesloten percelen, die

vanuit agrarisch oogpunt bezien veelal goed ontsloten zijn met de bedrijfsgebouwen vaak op de percelen.

Ook heeft men tijdens het in cultuur brengen de waterhuishouding aangepakt: stroomde eerst het water af naar de Lauwers om dan z'n weg te vervolgen, nu stromen de percelen af naar het noorden richting Oude Vaart om uiteindelijk in het Prinses Margrietkanaal uit te stromen. Hierdoor 'mist' de Lauwers veel water, dat van belang is om een rivierensysteem blijvend te voeden. In Groningen wateren de percelen ten zuiden van de petten af richting Lauwers. Dit houdt in dat veel landbouwwater door het petgatensysteem afgevoerd moet worden. Het mag voor zich spreken dat dit een belasting voor het natuurgebied is. Overigens moet volledigheidshalve ook gezegd worden dat de kwaliteit van het 'agrarisch' water nog zeker niet optimaal is, maar wel beter wordt o.a. door selectieve mestgift. Toch probeert - en steeds vaker met succes - de huidige beheerder van het overgrote deel van de Doezumermieden, het Staatsbosbeheer, de kwaliteit van dit petgatencomplex in stand te houden, dan wel te vergroten. Dit vraagt een voortdurend samenspel van de beheerder met het reservaat en van de beheerder met zijn burens. Mijns inziens lukt dat aardig en wil men zich daar zelf van overtuigen, neem dan contact op met Staatsbosbeheer. Nb